

grafiska essäer om egenartade människor, bland andra de siamesiska tvillingarna Violet och Daisy Hilton, Victor den vilde gossen, och den otäcke pygmen Ota Benga, som hade ett imponerande garnityr av skarpa, filade tänder. Stackars Ota Benga ställdes ut 1906 i en bur på Bronx Zoo, något som liberala amerikaner knappast idag skulle anse vara »politiskt korrekt».

Den 2,28 meter långa amerikanske jätten Jack Earle var sedan unga år verksam inom show business. Otaliga dumkvicka yankees frågade honom »How's the weather up there?» när han ställdes ut som cirkusjätte. En gång, när Jack spelade med i en teaterkomedi, föll han tungt genom några gistna golvbrädor och fick föras till sjukhus med hjärn-skakning och knäckt näsben. Några dagar senare blev han successivt helt blind.

Detta hände 1923, efter att Harvey Cushing och medarbetare hade klarlagt att gigantism och akromegali berodde på ett tillväxthormonproducerande hypofysadenom. Läkarna som hade hand om Jack Earles fall var lyckligtvis väl insatta i dessa medicinska framsteg. De insåg att Jacks skalltrauma måste ha fått hypofystumören att tryckas mot synnervskorsningen. Operation var inte att tänka på, men i stället prövades strålbehandling, med resultatet att Jack återfick synen. Dessutom visade sig tumören vara så pass strålkänslig att tillväxthormonproduktionen upphörde, och Jack slutade växa: Därmed slapp han de ständiga – och dyra – inköpen av nya skor till sina enorma fötter.

Endast bilderna är av intresse för den seriöse

»Incredible people» är väl producerad, med många unika illustrationer från Mr Drimmers samlingar eller från olika amerikanska muséer. Bildmaterialet håller hög standard och är för den

seriöse medicinhistorikern också det enda i boken som är av intresse.

Det är att beklaga att »Incredible people» av någon obegriplig anledning har redigerats som »a book for young readers» och att skildringen ofta är sentimentalt i överkant.

Den innehåller ett försvarligt antal amerikanismer, och stilegendomligheter som att jätten »was thrilled right down to his faraway toes» torde knappast tilltala europeiska läsare. »Incredible people» marknadsförs inte i Sverige, men torde kunna specialbeställas genom bättre bokhandlare, såvida det ännu finns några sådana i Sverige. •

Ny psykoterapi-metod baserad på ögonrörelser

Francine Shapiro, Margot Silk Forrester. **EMDR – the breakthrough therapy for overcoming anxiety, stress, and trauma.** 285 sidor. New York: BasicBooks, 1997. Pris \$24. ISBN 0-465-04300-3.

Recensent: Göran Högberg, barn- och allmänpsykiater, PBU Liljeholmen, Stockholm.

Denna bok handlar om en nyuppfunnen psykoterapiform. Shapiro fann vid observation av sig själv att ögonrörelser fram och tillbaka hjälpte henne att lösa psykiska blockeringar. Detta har sedan utvecklats till en ny psykoterapiform. EMDR står för »eye movement desensitisation and restructuring». Metoden har hämtat element från beteendeterapi, hypnos, kognitiv terapi och kropppsykoterapi. Den är dock något helt nytt, och i boken, som riktar sig till en bredare allmänhet, presenteras ett antal imponerande fallstudier. Där är vietnamveteranen, narkomanen, alkoholisten, våldtäktsoffret, katastroffoffret med flera. Alla har de blivit hjälpta till ett friskt liv med ett fåtal EMDR-behandlingar.

Förbluffande resultat

Metoden följer ett relativt strikt schema, och denna manualisering, som det kallas inom psykoterapiforskning, möjliggör forskning. I boken redovisas

ett flertal forskningsrapporter om metodens effektivitet vid olika patientgrupper, såväl barn som unga.

Teoretiskt ansluter metoden till Pavlov. Tanken är att ursprungliga trauma har betingat reaktioner som senare blir destruktiva och försvårar patientens liv. Patientens svårigheter kan t ex vara att reglera sina stämningslägen och sitt sätt att reagera i relationer till andra människor och till nya situationer. EMDR hjälper enligt författarnas hypotes hjärnan att avbeta grundtraumat, och därefter tillträder självläkande faktorer.

För att förklara metodens förbluffande resultat vågar sig författarna på en försiktig hypotes. Denna hypotes är att ögonrörelserna aktiverar samma processer som REM-sömn och att REM-sömn har med hjärnans bearbetning av trauma att göra. De refererar undersökningar som visar som visar störd REM-sömn vid reaktioner på trauma.

Bra presentation av metoden

Boken lyckas väl i sitt syfte att presentera metoden. Dessutom är boken en konsumentinformation som varnar för plagiat av den ursprungliga EMDR-metoden. Författarna är noga med att betona att detta är en kraftfull metod som kräver utbildning enligt deras modell av erfarna behandlare inom psykiatrisk vård. Boken besjålas av en ambition att minska lidandet i världen, och författarna berättar i ett av sina exempel om hur de vill bryta våldets spiral med att EMDR-behandla våldtäktsmän med återfallstendens. Detta görs som en kontrollerad studie inom ramen för amerikansk fångvård.

Håller metoden vad boken lovar och vad den angivna forskningen bekräftar, så står vi inför stora förändringar inom psykiatrisk vård. Kanske till och med lika revolutionerande för psykiatri som penicillinet för infektionsvården. •